SKLEPNI PREDLOGI GENERALNE PRAVOBRANILKE ELEANOR SHARPSTON, predstavljeni 3. maja 2007[1]

1. V tem postopku Komisija v skladu s členom 226 ES predlaga ugotovitev, da Italija, s tem da ni sprejela ustreznih ukrepov v posebnem območju varstva (v nadaljevanju: POV) „Valloni e steppe pedegarganiche", da bi se izognila poslabšanju stanja naravnih habitatov in habitatov ptic, ni izpolnila obveznosti iz člena 4(4) Direktive 79/409[2] (v nadaljevanju: Direktiva o pticah) in člena 6 (2), (3) in (4) ter člena 7 Direktive 92/43[3] (v nadaljevanju: Direktiva o habitatih). S tem se zastavlja vprašanje odnosa med temi določbami direktiv.

Pravo Skupnosti

Direktiva o pticah

2. Člen 1 Direktive o pticah določa, da se direktiva „nanaša na ohranjanje vseh prostoživečih vrst ptic, naravno prisotnih [...]. Vključuje varovanje, upravljanje in nadzor nad temi vrstami [...]". Člen 2 zahteva, da države članice „sprejmejo potrebne ukrepe za vzdrževanje populacije vrst iz člena 1 na stopnji, ki ustreza zlasti ekološkim, znanstvenim in kulturnim zahtevam, upoštevaje gospodarske in rekreativne zahteve, ali za prilagajanje populacije teh vrst tej stopnji".

3. Člen 3(1) določa, da „[g]lede na zahteve iz člena 2 države članice sprejmejo potrebne ukrepe za ohranitev, vzdrževanje ali ponovno vzpostavitev zadostne raznovrstnosti in po-

1 — Jezik izvirnika: angleščina.

2 — Direktiva Sveta 79/409/EGS z dne 2. aprila 1979 o ohranjanju prosto živečih ptic (UL L 103, str. 1).

3 — Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst (UL L 206, str. 7).

vršine habitatov za vse vrste ptic iz člena 1". Člen 3(2)(a) predvideva „ustanovitev zavarovanih območij" kot enega od štirih glavnih ukrepov za „ohranjanje, vzdrževanje in ponovno vzpostavljanje" biotopov in habitatov.

4. Člen 4 Direktive o pticah določa:

„1. Vrste iz Priloge I so predmet posebnih ukrepov za ohranitev njihovih habitatov, da se zagotovi preživetje in razmnoževanje teh vrst na njihovem območju razširjenosti.

[...]

Države članice razvrstijo zlasti ozemlja, ki so glede na število in velikost najprimernejša, kot posebna območja varstva za ohranjanje teh vrst, upoštevaje varstvene zahteve teh vrst na geografskem območju morja in kopnega, kjer se uporablja ta direktiva.

2. Države članice sprejmejo podobne ukrepe za redno pojavljajoče se selitvene vrste, ki niso navedene v Prilogi I [...].

[...]

4. V zvezi z območji varstva iz odstavkov 1 in 2 države članice sprejmejo primerne ukrepe, da ne pride do onesnaženja ali poslabšanja stanja habitatov ali kakršnih koli motenj, ki v taki meri vplivajo na ptice, da bi bilo to pomembno glede na cilje tega člena. [...]".

5. Člen 9 dopušča državam članicam, da odstopajo od nekaterih določb direktive,[4] vendar ne določa nikakršnega odstopanja od člena 4.

6. Člen 13 določa, da „[u]poraba ukrepov, sprejetih na podlagi te direktive, ne sme poslabšati trenutnega stanja glede ohranjanja vrst ptic iz člena 1".

7. Člen 18 od držav članic zahteva, da sprejmejo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev z Direktivo o pticah, najpozneje v dveh letih po uradnem obvestilu o tej direktivi, to je do 7. aprila 1981.

4 — Namreč členi 5, 6, 7 in 8.

Direktiva o habitatih

Direktive o pticah, vključiti v usklajeno evropsko ekološko omrežje;

8. Pomembne so naslednje uvodne izjave Direktive o habitatih:

[10] ker je treba opraviti ustrezno presojo vsakega načrta ali programa, ki bi lahko pomembno vplival na cilje ohranjanja območja, ki je bilo ali bo določeno."

„[1] ker so ohranitev, varstvo okolja in izboljšanje kakovosti okolja vključno z ohranjanjem naravnih habitatov ter živalskih in rastlinskih vrst temeljni cilj splošnega interesa, ki si ga je zastavila Skupnost, kot je navedeno v členu 130r Pogodbe;[5]

9. Člen 1(j) Direktive o habitatih opredeljuje „območje" kot „geografsko opredeljeno površino z jasno določeno mejo".

10. Člen 1(k) opredeljuje „območje, pomembno za Skupnost", kot:

[...]

„območje, ki v biogeografski regiji ali regijah pomembno prispeva k ohranitvi ali obnovitvi ugodnega stanja ohranjenosti naravnega habitatnega tipa iz Priloge I ali vrste iz Priloge II in lahko tudi pomembno prispeva k usklajenosti Nature 2000 iz člena 3 in/ali pomembno prispeva k ohranjanju biološke raznovrstnosti v tej biogeografski regiji ali regijah".

[6] ker je treba, da se zagotovi obnovitev ali vzdrževanje ugodnega stanja naravnih habitatov in vrst, pomembnih za Skupnost, določiti posebna ohranitvena območja, da se po določenem časovnem razporedu vzpostavi usklajeno evropsko ekološko omrežje;

11. Člen 1(l) opredeljuje „posebno ohranitveno območje" (v nadaljevanju: POO) kot:

[7] ker bo treba vsa določena območja skupaj z območji, ki so ali bodo uvrščena med posebna območja varstva [POV] na podlagi

„območje, pomembno za Skupnost, ki ga države članice določijo z zakonskim, uprav-

5 — Po spremembi člen 174 ES.

nim in/ali pogodbenim aktom in kjer se uporabljajo potrebni ohranitveni ukrepi za vzdrževanje ali obnovitev ugodnega stanja ohranjenosti naravnih habitatov in/ali populacij vrst za katere je bilo območje določeno".

12. Člen 2 določa:

„1. Cilj te direktive je prispevati k zagotavljanju biotske raznovrstnosti z ohranjanjem naravnih habitatov in prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst [...].

2. Ukrepi, sprejeti na podlagi te direktive, so namenjeni vzdrževanju ali obnovitvi ugodnega stanja ohranjenosti naravnih habitatov in prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst v interesu Skupnosti.

3. Ukrepi, sprejeti na podlagi te direktive, upoštevajo gospodarske, družbene in kulturne potrebe ter regionalne in lokalne značilnosti."

13. Členi 3, 4 in 5 se ukvarjajo z vzpostavitvijo „usklajenega evropskega ekološkega omrežja posebnih ohranitvenih območij", poznanega kot „Natura 2000". Člen 3(1), drugi pododstavek, določa, da „[o]mrežje Natura 2000 vključuje posebna območja varstva [POV], ki so jih države članice določile na podlagi [Direktive o pticah]".

14. Člen 6(2), (3) in (4) Direktive o habitatih določa:

„2. Države članice storijo vse potrebno, da na posebnih ohranitvenih območjih preprečijo slabšanje stanja naravnih habitatov in habitatov vrst ter vznemirjanje vrst, za katere so bila območja določena, kolikor bi tako vznemirjanje lahko pomembno vplivalo na cilje te direktive.

3. Pri vsakem načrtu ali projektu, ki ni neposredno povezan z upravljanjem območja ali zanj potreben, pa bi sam ali v povezavi z drugimi načrti ali projekti lahko pomembno vplival na območje, je treba opraviti ustrezno presojo njegovih posledic glede na cilje ohranjanja tega območja. Glede na ugotovitve presoje posledic za območje in ob upoštevanju določb odstavka 4 pristojni nacionalni organi soglašajo z načrtom ali projektom šele potem, ko se prepričajo, da ne bo škodoval celovitosti zadevnega območja, in, če je primerno, ko pridobijo mnenje javnosti.

4. Če je treba kljub negativni presoji posledic za območje izvesti načrt ali projekt iz nujnih razlogov prevladujočega javnega interesa, vključno tistih socialne ali gospodarske narave, in ni drugih ustreznih rešitev, država članica izvede vse izravnalne ukrepe, potrebne za zagotovitev varstva celovite usklajenosti Nature 2000. O sprejetih izravnalnih ukrepih obvesti Komisijo.

Če je zadevno območje območje s prednostnim naravnim habitatnim tipom in/ali prednostno vrsto, se lahko upoštevajo le razlogi, povezani z zdravjem ljudi ali javno varnostjo, ali koristnimi posledicami bistvenega pomena za okolje ali drugimi, po predhodnem mnenju Komisije nujnimi razlogi prevladujočega javnega interesa."

15. Člen 7 Direktive o habitatih določa:

„Obveznosti iz člena 6(2), (3) in (4) te direktive nadomestijo vse obveznosti iz prvega stavka člena 4(4) [Direktive o pticah] za območja, določena na podlagi člena 4(1)[6] ali podobno priznana po členu 4(2) navedene direktive, od datuma začetka izvajanja te direktive ali datuma, ko država članica določi ali prizna ta območja po [Direktivi o pticah], če je slednji datum kasnejši."

16. Člen 23 je od držav članic zahteval, da sprejmejo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev z Direktivo o habitatih, v dveh letih po notifikaciji te direktive, to je do junija 1994.[7]

Pomembna dejstva in postopek

17. „Valloni e steppe pedegarganiche", ki se nahaja v deželi Apulija, je eno od glavnih stepskih območij v Italiji, ki daje zavetje redkim in zaščitenim vrstam prostoživečih

6 — Torej kot POV.

7 — Določanje natančnega datuma ni tako enostavno, kot se morda zdi: sodba z dne 18. marca 1999 v zadevi Komisija proti Franciji (C-166/97, Recueil, str. I-1719, točka 5) omenja le junij 1994. V zadevah Komisija proti Grčiji (C-329/96, Recueil, str. I-3749, točka 2) in Komisija proti Nemčiji (C-83/97, Recueil, str. I-7191, točka 2) je Sodišče odločilo, da se je rok iztekel 5. junija 1994. SCADPlus pa omenja 10. junij 1992 kot datum začetka veljavnosti in rok za prenos v državah članicah. Glej tudi sklepne predloge generalne pravobranilke Kokott v zadevi Komisija proti Irski, C-418/04, še neodločeno, opomba 55. Eur-Lex omenja 10. junij 1992 kot datum notifikacije in 10. junij 1994 kot rok za prenos.

ptic. Njegova geološka podlaga je sestavljena iz apnenca iz obdobij krede in jure. Območje ima znatno biotsko raznovrstnost in vrsto erozijskih kanjonov, v katerih je kamnito okolje z redkimi endemičnimi vrstami rastlin.[8] Je edino nahajališče vrste *Tetrax tetrax* (mala droplja) na italijanskem polotoku in je tudi naravno okolje vrst *Falco biarmicus* (južni sokol), *Neophron percnopterus* (egiptovski jastreb), *Burhinus oedicnemus* (prlivka), *Melanocorypha calandra* (laški škrjanec), *Calandrella brachydactyla* ((veliki)[9] kratkoprsti škrjanec) in *Falco peregrinus* (sokol selec). Vse te ptice so naštete v Prilogi I k Direktivi o pticah.

18. Območje „Valloni e steppe pedegarganiche" je bilo leta 1989 v evropskem ornitološkem seznamu „Important Bird Areas in Europe" (v nadaljevanju: seznam IBA 1989) predstavljeno kot pomembno območje za ptice (pod imenom „Promontorio del Gargano" (Rt Gargano)).

19. Devet let pozneje, 28. decembra 1998, je Italija območje razvrstila kot POV v skladu s členom 4(1), zadnji pododstavek, Direktive o pticah.

20. Februarja 2001 je Lega Italiana Protezione Uccelli (italijansko združenje za zaščito ptic) obvestilo Komisijo, da se v POV izvaja več industrijskih in gradbenih razvojnih projektov, s čimer se škoduje ekološkemu ravnovesju, in da je skupnost Manfredonia sprejela regionalni dogovor za industrijski razvoj regije Manfredonia, ki med drugim vključuje izgradnjo turističnega kompleksa „Magic Land". Zdi se, da ni sporno, da so se dela v zvezi s temi projekti začela pred 28. decembrom 1998 in da se nadaljujejo.

21. Področje, namenjeno ponovni industrializaciji, ki v celoti obsega 400 hektarjev, leži ob nacionalni cesti 89, med vasema Posta Spiriticchio in Posta Predella, jugozahodno od aglomeracije Siponto, na ozemlju občine Manfredonia.

22. 19. decembra 2003 je Komisija poslala Italiji pisni opomin, s katerim je od nje zahtevala predložitev stališč. Odgovora ni bilo. Komisija je zato z dopisom z dne 9. julija 2004 Italiji poslala obrazloženo mnenje v skladu s členom 226 ES in ji določila rok dveh mesecev za odgovor.

8 — Glej http://www.ecologia.puglia.it/natura2000/ppggfg/tabfogg/9110008.htm.

9 — V Prilogi I k Direktivi o pticah je ta vrsta poimenovana „kratkoprsti škrjanec"; beseda „veliki" je tu dodana, da se to vrsto razlikuje od *Calandrella rufescens* (mali škrjanček).

23. Z dopisom z dne 9. novembra 2004 je Italija obvestila Komisijo, da namerava v kratkem obširneje odgovoriti na njene očitke. Kljub temu kasneje ni predložila drugega odgovora.

24. Komisija je zato 24. oktobra 2005 vložila to tožbo. Sodišču predlaga, naj:

a) ugotovi, da Italijanska republika

— pred 28. decembrom 1998, datumom določitve „Valloni e steppe pedegarganiche" kot POV, ni izpolnila obveznosti, ki izhajajo iz člena 4(4) Direktive o pticah, s tem da ni sprejela primernih ukrepov za preprečitev onesnaženja ali poslabšanja stanja habitatov ter škodljivih motenj za ptice, ki bi verjetno imele bistvene posledice, ker so načrt, imenovan „regionalni dogovor", in v njem določeni projekti lahko vplivali na habitate in vrste znotraj IBA (pomembnega območja za ptice) št. 94 (iz seznama IBA 1989) „Promontorio del Gargano" ali št. 129 (iz seznama IBA 1998) „Promontorio del Gargano" ter so dejansko povzročili poslabšanje stanja habitatov in škodljive motnje za ptice na teh IBA;

— po 28. decembru 1998 ni izpolnila obveznosti iz člena 6(2), (3) in (4) ter člena 7 Direktive o habitatih, s tem da

— v nasprotju s členom 6(2) ni sprejela ustreznih ukrepov, da bi na POV[10] „Valloni e steppe pedegarganiche" preprečila slabšanje stanja naravnih habitatov in habitatov vrst ter vznemirjanje vrst, za katere je bilo to POV določeno, ki sta posledica projektov iz regionalnega dogovora, ki so bili že dokončani in so vzrok za slabšanje naravnih habitatov in habitatov vrst ter vznemirjanje vrst na zadevnem območju;

10 — Komisija v svojih pisanjih uporablja izraz POV „Valloni e steppe pedegarganiche", medtem ko člen 6(2), (3) in (4) Direktive o habitatih enako dosledno omenja POO (posebno ohranitveno območje). Kot sem opozorila, člen 3(1), drugi pododstavek, Direktive o habitatih izrecno določa, da omrežje Natura 2000 vključuje vsa POV, ki so jih države članice določile na podlagi Direktive o pticah; iz zaporednih odstavkov člena 4 Direktive o habitatih v povezavi z njenim členom 7 izhaja, da morajo biti POV na podlagi Direktive o pticah določena ali samodejno obravnavana kot POO za namene Direktive o habitatih.

— v nasprotju s členom 6(3) ni opravila *ex ante* presoje posledic projektov iz regionalnega dogovora, ki so bili že dokončani in bi verjetno pomembno vplivali na POV;

— v nasprotju s členom 6(4) ni uporabila postopka, ki omogoča, da se projekt (kljub negativni presoji posledic za območje in če ni drugih rešitev) izvede iz nujnih razlogov prevladujočega javnega interesa, vključno s socialnimi ali gospodarskimi razlogi, ali na podlagi presoje, povezane z zdravjem ljudi in javno varnostjo, s koristnimi posledicami bistvenega pomena za okolje ali z drugimi po mnenju Komisije nujnimi razlogi prevladujočega javnega interesa; niti ni Komisije obvestila o vseh izravnalnih ukrepih, potrebnih za zagotovitev varstva celovite usklajenosti Nature 2000 v zvezi s projekti iz regionalnega dogovora, ki so bili (kljub njihovim posledicam za POV) odobreni zaradi boja proti socialno-gospodarski krizi in nezaposlenosti, ki sta prizadeli regijo Manfredonia;

b) Italijanski republiki naloži plačilo stroškov.

25. Obravnava ni bila zahtevana in ni bila opravljena.

Presoja

Uvodna pripomba

26. Italija je zahtevala, naj Komisija umakne postopek zaradi neizpolnitve obveznosti, upoštevajoč določene ukrepe, ki so jih dežela Apulija in drugi pristojni organi sprejeli ali pripravljali, zlasti v zvezi z možnimi izravnalnimi ukrepi.

27. Komisija je zavzela stališče, da so navedbe, ki jih je predložila Italija, hipotetične. Niso popravile kršitev, ki jih je ugotovila Komisija, temveč se je v najboljšem primeru zdelo verjetno, da bi lahko v prihodnosti ublažile škodljive posledice. Komisija je zato vztrajala pri tožbi.

28. Sodišče je odločilo, da je Komisija vendarle upravičena, da vztraja pri tožbi v primerih, v katerih je tožena država članica

očitano kršitev popravila (v celoti ali vsaj delno), medtem ko pred Sodiščem teče postopek zaradi neizpolnitve obveznosti.[11]

29. Po mojem mnenju je v obravnavanem primeru to storila povsem upravičeno. Iz dokumentacije, predložene Sodišču, se zdi jasno, da je bilo POV „Valloni e steppe pedegarganiche" v dobrem stanju ohranitve, preden so se začeli izvajati industrijski in gradbeni razvojni projekti. Projekti, ki so bili v POV že dokončani, so (vsaj delno) uničili stepo na tem območju. „Poročilo z misije" Komisije je zaključilo, da niso mogoči nobeni blažilni ukrepi za obstoječe zgradbe in da so tisti, ki so bili omenjeni med obiskom Komisije na kraju, na primer prebarvanje stavb na zeleno, zgolj lepotni.

30. Ukrepi, ki jih je Italija prvič navedla v svojo obrambo, in tisti, ki so bili predloženi Sodišču kot priloga k formalni dupliki Italije,[12] niso taki, da bi vzbudili resnično zaupanje, da je stanje sedaj popravljeno ali da bo nujno popravljeno v prihodnosti.[13]

31. V zvezi s tem je tudi ustaljeno, da je treba v postopkih iz člena 226 ES vprašanje, ali je bila obveznost neizpolnjena, presoditi ob upoštevanju prevladujočih razmer v državi članici ob poteku roka, določenega v obrazloženem mnenju, in da Sodišče ne sme upoštevati poznejših sprememb.[14] Osnutka dogovora, na katerega se v dupliki sklicuje Italija, torej ni mogoče upoštevati.

11 — Glej med drugim sodbe z dne 17. junija 1987 v zadevi Komisija proti Italiji (154/85, Recueil, str. 2717, točka 6); z dne 20. junija 2002 v zadevi Komisija proti Luxembourgu (C-299/01, Recueil, str. I-5899, točka 11) in z dne 14. septembra 2004 v zadevi Komisija proti Španiji (C-168/03, ZOdl., str. I-8227, točka 24).

12 — Duplika, vložena po podaljšanju roka, ima datum 30. maj 2006. Služi zgolj kot sredstvo za predložitev kopije (osnutka) „Dogovora o urejanju odnosov med deželo Apulija – Sektor za ekologijo – in Občino Manfredonia" Komisiji in Sodišču. Duplika navaja, da bi moral občinski svet potrditi dogovor 31. maja 2006. Zato ne navaja, ali je bil osnutek dogovora dejansko potrjen in je stopil v veljavo.

13 — Osnutek dogovora jasno pravi, da imajo že dokončani projekti škodljiv vpliv na POV „Valloni e steppe Pedegarganiche" in, v manjši meri, na sosednji zavarovani območji (predlagani POO „Zone umide della Capitanata" in POO „Palude di Frattarolo"). Italija v dupliki ne navaja druge obrazložitve o tem, kako natanko naj bi dogovor (ki je oblikovan zelo splošno) blažil že storjeno škodo ali preprečil nadaljnjo škodo.

14 — Glej med drugim sodbi z dne 11. januarja 2007 v zadevi Komisija proti Irski (C-183/05, ZOdl., str. I-137, točka 17) in z dne 18. januarja 2007 v zadevi Komisija proti Švedski (C-104/06, ZOdl., str. I-671, točka 28).

32. Sedaj bom preučila posamezne očitke in predloge Komisije.

Pred 28. decembrom 1998: domnevna kršitev člena 4(4) Direktive o pticah

33. Člen 4(1) Direktive o pticah zahteva od držav članic, da določijo POV za ohranjanje vrst ptic, navedenih v Prilogi I k direktivi. Člen 4(4) iste direktive nalaga državam članicam obveznost, da sprejmejo primerne ukrepe, da ne pride do onesnaženja ali poslabšanja stanja habitatov ali kakršnih koli motenj, ki vplivajo na ptice.

34. Ustaljena sodna praksa je, da čeprav imajo države članice določeno diskrecijsko pravico pri izbiri POV, je njihova določitev kljub temu podvržena določenim ornitološkim kriterijem, ki jih določa Direktiva o pticah, kot je prisotnost ptic iz Priloge I k Direktivi o pticah.[15] Poleg tega je Sodišče odločilo, da seznam IBA 1989, „kljub temu, da za državo članico ni pravno zavezujoč, Sodišče lahko zaradi njegove priznane znanstvene vrednosti v obravnavanem primeru uporabi kot podlago za presojo obsega, v katerem je [država članica] izpolnila svojo obveznost, da določi POV."[16]

35. Glede na zgoraj navedena dejstva je jasno, da je Italija imela pred 28. decembrom 1998 obveznost, da zadevno območje določi kot POV in torej sprejme ustrezne ukrepe, da ne pride do onesnaženja ali poslabšanja stanja habitatov ali kakršnih koli motenj, ki vplivajo na ptice in bi verjetno imele bistvene posledice za zadevno območje.

36. Nobena določba v Direktivi o pticah ne predpisuje izrecno *ex ante* presoje načrtov za razvojne projekte. Prav tako ni izrecne določbe, ki državam članicam dovoljuje, da v primeru zadostne „družbene koristi" projekta, ki bi verjetno imel negativne vplive na POV, v javnem interesu spregleda negativno presojo takega načrta. V zvezi s tem se Direktiva o pticah lahko zdi kot manj dodelano sredstvo varstva okolja kot njena naslednica, Direktiva o habitatih.

15 — Sodbi z dne 2. avgusta 1993 v zadevi Komisija proti Španiji (C-355/90, Recueil, str. I-4221, točka 26) in z dne 11. julija 1996 v zadevi Royal Society for the Protection of Birds (C-44/95, Recueil, str. I-3805, točka 26).

16 — Sodba z dne 19. maja 1998 v zadevi Komisija proti Nizozemski (C-3/96, Recueil, str. I-3031, točka 70).

37. Kljub temu mora biti država članica nujno pripravljena za določeno presojo predloga predlaganih del na območju, ki je bilo ali bi moralo biti določeno kot POV. Člen 4(4) Direktive o pticah od držav članic zahteva, da „sprejmejo primerne ukrepe, da ne pride do onesnaženja ali poslabšanja stanja habitatov ali kakršnih koli motenj, ki v taki meri vplivajo na ptice, da bi bilo to pomembno glede na cilje tega člena". Ko se država članica sooči z načrtovanim razvojem, mora presoditi, ali lahko onesnaži ali poslabša habitat ali pa moti zaščitene vrste ptic. Če je odgovor na katero koli izmed teh vprašanj pritrdilen, mora država članica sprejeti potrebne ukrepe, da se to prepreči.

38. Iz tega izhaja, da v tem primeru ni sporno, da so obstoječi industrijski in gradbeni razvojni projekti povzročili onesnaženje in/ali poslabšanje habitatov in motenje navedenih vrst ptic v (kasneje določenem) POV „Valloni e steppe pedegarganiche".

39. Do 28. decembra 1998 (dneva določitve) Italija torej ni izpolnila obveznosti iz člena 4(4) Direktive o pticah.

28. december 1998 in pozneje: domnevna kršitev člena 6(2), (3) in (4) Direktive o habitatih

40. Člen 7 Direktive o habitatih je določba, ki povezuje Direktivo o habitatih in Direktivo o pticah. Določa, da obveznosti iz člena 6(2), (3) in (4) Direktive o habitatih nadomestijo tiste iz člena 4(4) Direktive o pticah za območja, določena kot POV na podlagi člena 4(1) ali podobno priznana po členu 4(2) Direktive o pticah. Ta nadomestitev obveznosti velja od datuma začetka izvajanja Direktive o habitatih oziroma datuma, ko država članica določi ali prizna določeno območje kot POV po Direktivi o pticah; kateri koli datum je poznejši.

41. 28. decembra 1998 je Italija določila „Valloni e steppe pedegarganiche" kot POV v skladu s členom 4 Direktive o pticah. To je bilo v vsakem pogledu po roku za izvedbo Direktive o habitatih.[17]

17 — Težave z določanjem natančnega datuma za začetek uporabe Direktive o habitatih so razložene v opombi 9.

42. Sodišče je v sodbi v zadevi Basses Corbières[18] odločilo, da „se ob dobesedni razlagi [ustreznega] odlomka člena 7 Direktive o habitatih, člen 6(2), (3) in (4) te direktive uporablja samo za območja, določena kot POV". Sodišče je odločilo tudi, da „se za območja, ki niso bila določena kot POV, pa bi morala biti, še naprej uporablja ureditev, ki jo določa člen 4(4) Direktive o pticah".

43. Iz tega sledi, da so bile do 28. decembra 1998 upoštevne obveznosti tiste iz člena 4(4) Direktive o pticah. Na ta dan in pozneje pa je veljal člen 6(2), (3) in (4) Direktive o habitatih.

44. Člen 6 Direktive o habitatih zavezuje države članice, da določijo potrebne ohranitvene ukrepe za POV (člen 6(1)), da se na POV prepreči slabšanje stanja naravnih habitatov in habitatov navedenih vrst (člen 6(2)) in da se za vsak načrt ali projekt, ki ni upravljanje s POV, *ex ante* presodi njegov verjeten vpliv na POV (člen 6(3)).

18 — Sodba z dne 7. decembra 2000 v zadevi Komisija proti Franciji, (C-374/98, *Recueil, str.* I-10799, točke od 44 do 47).

45. Člen 6(4) daje državi članici (omejeno) možnost, da spregleda negativno *ex ante* presojo in odobri zadevni načrt ali projekt iz nujnih razlogov prevladujočega javnega interesa, vključno s socialnimi ali gospodarskimi. Vendar se od države članice zahteva, da izvede potrebne izravnalne ukrepe, da se zagotovi varstvo celovite usklajenosti Nature 2000, in o teh ukrepih obvesti Komisijo.

Člen 6(2) Direktive o habitatih

46. Projekti iz regionalnega dogovora, ki so že bili dokončani, so vzrok za slabšanje naravnega habitata in habitatov vrst ter vznemirjanje vrst, ki je že bilo povzročeno. Še naprej imajo negativen učinek na POV.

47. Italijanska republika torej ni izpolnila obveznosti iz člena 6(2) Direktive o habitatih.

Odnos med členom 4(4) Direktive o pticah in členom 6(3) in (4) Direktive o habitatih[19]

48. Učinek člena 7 Direktive o habitatih je, da od trenutka, ko obveznosti iz člena 6(2), (3) in (4) Direktive o habitatih nadomestijo tiste iz člena 4(4) Direktive o pticah, nalaga obveznost izvedbe *ex ante* presoje v skladu s členom 6(3) in možnost spregleda te presoje v javnem interesu v skladu s členom 6(4).

49. Iz sodbe Sodišča v zadevi Basses Corbières[20] izhaja, da je obveznost izvedbe *ex ante* presoje obstajala šele od 28. decembra 1998, ko je Italija določila „Valloni e steppe pedegarganiche" kot POV v skladu s členom 4 Direktive o pticah.

50. Takrat je Italija že začela z delom na več projektih in to delo se kljub vsemu nadaljuje.

51. Iz tega sledi, da se takrat, ko bi bila *ex ante* presoja primerna, člen 6(3) in (4) Direktive o habitatih ni uporabil. Po mojem mnenju se ne more logično uporabiti za nazaj.[21] V zvezi s tem, kar je že bilo *načrtovano in izvedeno*, Italija torej ne more kršiti teh členov.

52. Če in kolikor obstajajo *nadaljnji* projekti ali nadaljnje faze istega celotnega projekta, ki se ga lahko preprosto razlikuje od prejšnjih faz, pa za njih velja obveznost iz člena 6(3). Prav tako so (vsaj potencialno) upravičeni do možnosti spregleda določb člena 6(4). Vendar navedbe Komisije ne težijo k takemu razlikovanju. Prav tako ne opredeljujejo projektov, tako da bi Sodišče lahko napravilo analizo s količkaj zaupanja.

19 — 6. februarja 2007 je Sodišče stranki pozvalo, naj se do 2. marca 2007 opredelita do uporabljivosti člena 6(3) in (4) Direktive o habitatih. Z dopisom z dne 14. februarja 2007 je Komisija odklonila odgovor na vprašanje Sodišča in navedla, da ocenjuje, ali naj umakne zahtevke v zvezi s členom 6(3) in (4), in da bo kmalu obvestila Sodišče o svoji končni odločitvi v zvezi s tem. Italija je odgovorila z dopisom z dne 20. februarja 2007. Do 30. aprila 2007, ko so bili ti sklepni predlogi dokončani, Sodišče ni prejelo od Komisije nobenih dodatnih obvestil.

20 — Navedena v opombi 18, točke od 44 do 47; glej točko 41 zgoraj.

21 — Po analogiji glej sodbo z dne 23. marca 2006 v zadevi Komisija proti Avstriji (C-209/04, ZOdl., str. I-2755, točke od 53 do 62).

53. Iz tega sledi, da predlogom Komisije v zvezi s členom 6(3) in (4) Direktive o habitatih ni mogoče ugoditi.

Stroški

54. V skladu s členom 69(2) Poslovnika se neuspeli stranki naloži plačilo stroškov, če so bili ti priglašeni. Komisija je zahtevala povrnitev stroškov. Čeprav menim, da predlogom Komisije v zvezi s členom 6(3) in (4) Direktive o habitatih ni mogoče ugoditi, je bila ugotovljena kršitev. Zato ne vidim razloga za odmik od običajne sodne prakse Sodišča. Italijanski republiki naj se naloži plačilo stroškov.

Predlog

55. Menim torej, da bi moralo Sodišče:

— ugotoviti, da Italijanska republika pred 28. decembrom 1998, s tem da ni sprejela primernih ukrepov za preprečitev onesnaženja ali poslabšanja stanja habitatov ter škodljivih motenj za ptice, ki bi verjetno imele bistvene posledice za območja, določena na ta dan kot posebno varstveno območje „Valloni e steppe pedegarganiche", ni izpolnila obveznosti iz člena 4(4) Direktive 79/409/EGS (Direktive o pticah);

— ugotoviti, da Italijanska republika 28. decembra 1998 in po tem datumu, s tem da ni sprejela ustreznih ukrepov, potrebnih, da bi se v posebnem območju varstva „Valloni e steppe pedegarganiche“ preprečilo slabšanje stanja naravnih habitatov in habitatov vrst ter vznemirjanje vrst, za katere so bila območja določena, ni izpolnila obveznosti iz člena 6(2) Direktive 92/43/EGS (Direktive o habitatih);

— Italijanski republiki naložiti plačilo stroškov.